

2 TIMOTEO

Paulom dis tcgãyas cámm di sa Timoteom koe Téé-cookg'ai sa

Paulom dis tcgãyas cámm di sa kò Timoteom ka q'ãa-q'aa, cg'árém tcáràm gam dim iise. Paulo ba kò ncêes tcgãyas koe kaisase qád tcáóan ka kg'ui. Timoteo ba kò biríèa hãa, a ba a ntcàmmèa hãa:

- tseegusem gha Jeso Krestem ka nxàea tseeguk-agu sa,
- a gataga tseeguan qãè tchõà di xгаа-xgaan hěé naka Nciis Qáé-xg'aes dian hěéthěém gha qarika qgóó ka,
- naka ba gam di tsééan kúrú xгаа-xgaan di i naka Nqarim di kg'uiian khóè ne máà di hěéthěé e,
- xgàrasean hěé naka ntcoekuan hěéthěé koem kò hàna igaba.

Paulo ba kò Timoteo ba q'ãa-q'ãa, táá méém tchõà úú cgoa guu káà tc'ěe a kg'amka zi ntcoeku zi (2:23), ncêe qãèan cúí ga kúrú tama zi, igaba ko kg'ama khóèan ěe ko komsana a ko cg'uri-cg'uri zi.

Gatagam kò q'ãa-q'ãa me, ncêe zi guú zi wèé zi koe méém Timoteo ba Paulom dis kg'õès ka hěé, naka gam di dtcòmàn di tsééan ka hěé, naka qád tcáóan ka hěé, naka ncànkuan ka hěé, naka xgàrasean ka hěéthěé x'áís iise tc'ěe-tc'ěese sa.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- dtcòm sa
- tseegua ne

- xgàrase sa

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Xgàrakuan koe méé tsi còoka qǔò (1:1–2:13)

- Tshúù-ntcōa di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu (2:14–4:5)

- Paulom dis téé-q'oo sa (4:6-22)

Xgàrakuan koe méé tsi còoka qǔò (1:1–2:13)

¹ Paulo ra a, Jeso Krestem dir x'àè úú-kg'ao* ra, Nqarim ma tc'èea khama. Tséear óáèa, hààr gha Nqarim nqòòkagua hãas kg'òè sa nxàè ka, kg'òès ncèe Jeso Krestem koe hàna sa.

² Timoteo tsi tiri tsi cóá tsi ncàm-ncamsa tsir ko *ncèes tcgãya sa* góá máá a ko máá:

Nqarim Abo ba hěé naka Jeso Krestem gatá dim X'aiga ba hěéthěé tsara di cgómkuan hěé, thòò-xama-máákuan hěé naka tòókuan hěéthěé méé i tsáá cgoa hãa, témé.

Tcom-tcomsa tsi gha ii dis ghùi-ghui-tcáóku sa

³ Nqari bar ko qǎè-tcaoa máá, ncèer ko q'anos tcáós cgoa tséèa máá ba, tiri ne tsgōo ne hěéa khama, ãer kò ntcúú ba hěé naka koaba ba hěéthěé tiri còrèan koe káise tc'èe-tc'èese tsi ka. ⁴ Eër ko tcgái-tshàraa tsi tc'èe-tc'èese ner ko bóòta tsi xgónè, nxãasegar gha qǎè-tcaoan ka cg'òè cgaeè ka. ⁵ Tsaris dtcòmès kàa di tama sar ko tc'èe-tc'èese, ncèe xg'ao kg'aia tsáá tsgōos Loises koe hàna sa naka saòs Enikes koe hěéthěé e, ra ncèeska tcoma hãa tsáá koes gataga thěé hàna sa. ⁶ Gaa domkar ko tc'èe-tc'èe tsi, Nqarim di aban tsi gha c'ees khama ma

* **1:1:** x'àè úú-kg'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

ntcàm sa. Tiri tshàua ner còrèan cgoa tòó cgae tsia hãa, kg'aiga i gaa aban tsáá koe hàna khama. ⁷Nqari ba q'áò-q'áòsean dim tc'ëe ba máà ta a tama khama, igabam qarian hëé, ncàmkuhan hëé naka qgóósean hëéthëé dim tc'ëe ba máà taa hãa.

⁸Ke méé tsi gatá dim X'aigam ka nxàea tseeguk-aguan ka sau-cgaekaguè guu, kana tíi ka hëéthëé e, ncëe Gam domka qáé-nquus koe hàna ra, igabaga méé tsi Nqarim di qarian koe qãè tchõàn domka tíi cgoa xgàrasean koe hãa, ⁹Gaam ãe kgoara taà ba, a kò tcom-tcomsas tciikus cgoa tcii ta a ba, gatá di tsééan domka tamase, igaba Gam di tc'ëean hëé naka Gam di cgómkuhan hëéthëé domka, ncëem kò nqóóm tshoa-tshoase tama cookg'ai koe Jeso Krestem koe máà taa hãa a, ¹⁰i gaa cgómkuhan ncëeska gatá koe x'áíèa hãa gatá dim Kgoara-kg'aom Jeso Krestem di x'áísean koe, ncëe kò x'oo sa kaàkagu ba, a ba a káà tites kg'òè sa óága, ncëe kò hàà qãè tchõàn koe guu a q'uu-q'uuase x'áà sa. ¹¹Ncëe qãè tchõàn dir kg'ui-kg'aor gha ii, a x'áè úú-kg'ao ra ii, a xgaaxgaaxkg'ao ii kar nxará tcg'òóèa. ¹²Gaa domkagar ko ncëe zi gúú zi koe xgàrase. Igabar saucgae tama, q'ana ra hãa Diím koer ko dtcòm sa khama, a tcoman úúa hãa ãer máàèa hãa sam gha kòre di qari nem úúa sa, me gha nxãakg'aiga síí ãem cáím *Jesom ko hàà* ba tcàà.

¹³Qgóóa qari kg'òèkaguko kg'uihan ãe tsi tíi koe kóma hãa a, naka x'áís iise séè e, naka xùri dtcòmhan hëé naka ncàmkuhan hëéthëé e, ncëe Jeso Krestem koe hãa a. ¹⁴Gatá koe x'ãèa hãam Tcom-tcomsam Tc'ëem di hùian ka méé tsi qãè gúúan ãe tsi máàèa hãa kòre.

¹⁵Q'ana tsia, wèè ne ncëe Asia dim nqóóm koe

hãa ne q'aumana tea hãa sa, gane koe tsara Fugelo tsara Heremogene tsara hàna.

¹⁶ X'aigam *Nqari* ba méém Onesiforom dim x'áé ba thõò-xama máá, wèé x'aè kam kòo ghùi-ghui tcáo te khama. A kò gataga qáékuan di táuan tiri ka sau-cgaekaguè tama, ¹⁷ igaba ãem ko Roma koe hàà kam kò kgoara tcáo a qaa te, a síí hòò te. ¹⁸ X'aiga ba méém kgoara máá me nakam *X'aigam Jesom ko hààm* cáím ka, Gam koe thõò-xama-máákuan hòò - qãèse tsi q'ana hãa, wèé tsééan ãem Efeso koe kúrúa hãa a.

2

Qãèm ncõo-kg'aom Jeso Krestem di ba

¹ Timoteo, tiri cóàè, Jeso Krestem di cgómkuan koe méé tsi qari ii. ² Káí zi gúù zi tsi kò kóm ra kò xгаа-xгаа, ncêe kò káí ne khòè ne ka nxàea tseegukaguè zi. Ncêe zi gúù zi tcom-tcomsa ne khóè ne xгаа-xгаа, ncêe gha gataga kgoana a c'êe ne xгаа-xгаа zi ne.

³ Xgàrasean koe *sita* cgoa hãa, qãèm ncõo-kg'aom Jeso Krestem dim khama ma. ⁴ Wèém ncõo-kg'aom ãe tsééan koe hãa ba, ãe ncõo-kg'ao tama ne khòè ne di tsééan koe tcãà tama - gam dim tc'ãà-cookg'aim cúí bam qãè-tcaokagu kg'oana hãa khama. ⁵ Ncèè khòèm kò ko qàròs koe qàrò nem tàà-kg'ao ba kúrúè tama khamaga ma, igaba qàròs di zi x'áè-kg'ám zim kò xùria hãa ne cúíga a. ⁶ Eè ko xhàrà m koe qarika tséém xhàrà-kg'ao ba méém gam tc'ãà a ko xhàrà m di tc'õoan tc'õó ba ii. ⁷ Tc'èe-tc'èese kg'uir ko zi gúù zi, X'aigam *Nqari* ba gha wèé zi ncêe zi koe kómá q'ãan máà tsi ke.

⁸ Jeso Kreste ba tc'ěe-tc'ěese, x'ooan koe ghù'èa hãa ba, Dafitem dis qhàòs koe guua hãa ba. Ncěe sar ko qàè tchōàn koe xгаа-xгаа, ⁹ ncěer ko gaan domka xgàrase e, a gaan domka táuan cgoa qáé a síi qáé-nquuan koe tcãàèa, chìbi-kg'aom khama ma. Igabam Nqarim dim kg'ui ba qáéèa hãa tite. ¹⁰ Gaa domkar ěe nxárá tcg'òòèa ne khòè ne domka wèè qómán xg'aeku koe qarika tēe, nxãasega ne gha gane igaba Jeso Krestem koe hãnas kgoaraku sa hěé, naka chōò tama x'áàn hěéthěé hòò ka.

¹¹ Ncěea tcom-tcomsam kg'uim ga me e ncěe ko máá:

“Ncěè Gam cgoa ta kòo x'óóa hãa ne
ta gha gataga thěé Gam cgoa kg'òè.

¹² A ncěè qómán xg'aeku koe
ta ko qarika tééa hãa ne

ta gha gataga Gam cgoa tc'ãà-cookg'aia hãa.

Ncěè c'úù me ta kòo
nem gha Gam igaba c'úù ta a.

¹³ A ncěè tcom-tcomsa tama ta kò hãa
nem gha Gabá tcom-tcomsa ii,

cuis Kagam c'úùsea hãa tite khama,”

ta ko méé ba.

Tshúù-ntcõa di xu xгаа-xгааe-kg'ao xu (2:14–4:5)

Tcom-tcomsam tséé-kg'ao ba

¹⁴ Khòè ne méé tsi ncěe zi gúù zi tc'ěe-tc'ěesekagu. Nqarim cookg'ai koe méé tsi mēékuan di kg'uian koe dqàè ne, ncěe káà hùì i, a ko ěe ko kóm m ne koe cg'ãè tc'ěean cúí ga tcãà a. ¹⁵ Wèè tcáóa tsi cgoa kúrú naka Nqarim koe x'áise, kúrúa bóòku sa tsi tààa hãa a tchàno ii sa. Saucgae ga úú tama

tsi tséé-kg'ao tsi méé tsi ii, ncëe ko tseeguan dim kg'ui ba tchànose xгаа-xгаа tsi. ¹⁶ Káà hùì kg'uiian dxāwam di koe tcg'oa, ãe ko gatà ma kg'ui ne gha cg'ãè tcáóan ka kaisase cg'oè cgaeè ke. ¹⁷ Gane di xгаа-xгаа ne gha q'ombe dis tcìis khama ma tsai-tsaise. Gane xg'aeku koe tsara Humenaio ba hěé naka Fileto ba hěéthěé tsara hàna, ¹⁸ ncëe tseeguan koe hoàra hãa tsara, a ko máá, x'ooan koe tēe sa nxāakamaga kúrúsea hãa, témé, a tsara a ko c'ēe ne di dtcòmān cg'ōo. ¹⁹ Gatà i ii igabas kò Nqarim dis tshoa-tshoase-q'oo sa qarika téé, gas di kg'uiian tc'àmà tòó cgaeèase, ncëe kòò máá: “X'aigam *Nqari* ba ãe Gam di ii ne q'ana” témé e, naka “Wěém khóèm ãe ko X'aigam *Nqarim* cg'ōè tcii ba méém cg'ãèan cgoa q'aa,” ta ko méé e.

²⁰ Kaiam nquum koe i gautan hěé naka seferan hěéthěé di gāban cúí hãa tama, igaba i hian hěé naka gómān hěéthěé cgoa kúrúèan ga thěé hãa. C'ēea ne cgáé zi tséé zi di i, i c'ēean kg'amka zi tséé zi di i. ²¹ A ncèè khóèm kò ko cg'ãè zi gúù zi kúrúan koe tcg'òóse a ko q'ano-q'anose nem gha cgáé tsééan dim gāba ba ii, ts'ee-ts'eekg'aièa ba, a ba a q'òòsem koe tsééan úúa, a kg'ónòsea máána hãa wèé tsééan qāèm gha kúrú sa.

²² Tcg'oaragu cg'ãè zi qgóóse-kg'ám zi qárí-kg'ao-coan di zi, naka tsia tchānoan hěé, dtcòmān hěé, ncāmkuān hěé naka tòókuan hěéthěé x'āà máá, gane ãe ko Nqari ba q'anos tcáós cgoa tcii ne cgoa hãase. ²³ Táá tchōà úú cgoa guu káà tc'ēe a kg'amka zi ntcoeku zi, q'ana tsi hãa zi ko mēékuan óága ke. ²⁴ Nqarim dim qāà ba méém táá mēéku di ii guu, igaba méém wèé khóèan koe qāè ii. Gataga méém kgoana naka ko xгаа-xгаа, naka baa tc'aua hãa.

²⁵ Gane ãe ko ntcoe me ne méém kgàesase x'áè-kg'ámán máà. C'èedaokam gha Nqari ba gane di chìbian koe tcóósekagu ne, ne gha tseeguan q'ãa, ²⁶ a ne a gha qãese tc'èea kabi, a dxāwam dis ntcóm sa nxāa. Ntcóm̄s ncēe dxāwam ka ne kò qgóóèa hãa sa, wèes gùs gam ko tc'èe sa ne gha kúrú ka.

3

Còo di xu cáám xu

¹ Ncēes gùu sa méé tsi q'ana hãa: Còo di xu cáám xu ka i gha cg'ãè x'aèan hãa sa. ² Khòè ne gha gane ka ncàmse, a marian ncàm, a koase, a bóose, a cgúiku di, a gane di xòòan táá komsana, a táá qãè-tcaoa mááku, a táá q'ano, ³ a táá ncàmku, a táá qgóóa mááku, a c'am̀ku di, a káà qgóóse, a cg'ãè tcáo, a táá qãèan ncàm, ⁴ a kàaku di, a tchõà úú tama, a bóòsean ka cg'oè cgaeè, a Nqari ba ne gha ncàm x'aè ka karean ncàm. ⁵ Nqari-tcáoá ne hãa dis bóòse-q'oo sa ne úúa hãa, igabaga ne gha gaan di qarian xõase. Táá tchõà úú cgoa ne guu. ⁶ Gane xg'aeku koe xu c'èe xu hàna hãa, khòè ne ko tc'irì-tc'iri a gane di x'áéan koe tcãà xu, a kg'amka zi khòè zi di tc'èean cgoa qgóé xu, cg'ãè cauan ka cg'oè cgaeèa zi, a wèé tc'èean cg'ãè ka qgóó qarièa hãa zi; ⁷ wèé x'aèan ncēe kaga ko xga-xgaase, igabaga kgoana naka tseeguan bóòà q'ãa tama zi. ⁸ Khòè ne ncēe ne ko tseeguan ntcoe, Janesea tsara Jambere-sea tsara kò ma Moshe ba ma ntcoea khamaga ma. X'óó-x'oo tc'èèèa ne khòè ne e, dtcòm̄an koe cg'ãa-cg'ana ne. ⁹ Igabaga ne cuiskaga nqúu ka qõòà hãa tite. Gane di káà tc'èe ne gha wèém khòèm koe

q'anose bóòse khama, *Janesea tsara Jamberesea* tsara ka i kò ma ii khamaga ma.

Còo di x'áè-kg'áma ne

¹⁰ Igabaga méé tsi tsáá wèés gúùs ãer ko xгаа-xгаа sa kúrú: kg'òè-kg'áma te hěé, bìrísea ra hãa sa hěé, tiri dtcòman hěé, tiri qáo tcáoan hěé, tiri ncàmkuhan hěé, qáo x'aèan qgóóse a tsééan hěéthěé e. ¹¹ *Q'ana tsi hãa* qóm cgoa qgóókuan tiri ka, naka wèé xgàrasean ncēe Antioke koe hěé, Ikonio koe hěé, naka Lusetera koe hěéthěé kúrúse cgae tea hãa ka. Qóm cgoa qgóókuan ncēe koer kò qáo tcáoase hãa, igabagam kò X'aiga ba ãe zi gúù zi wéé zi koe kgoara te. ¹² Tseegukaga, wèé ne khóè ne ãe Jeso Krestem koe Nqari-tcáoá hãase kg'òè kg'oana ne gha c'ãe ne ka xgàràè. ¹³ Ne gha cg'ãè tc'ãe ne hěé naka khóèan ko kàa ne hěéthěé gane di cg'ãè cauan ka càuse cgaeè. Khóèan ne ko qàe-qae, a ne a ko thěé qàe-qaeè khama. ¹⁴ Igabaga méé tsi tsáá ãe tsi xгаа-xгааsea hãa, a kaisase dtcòma hãa zi koe hãa, dìín koe tsi xгаа-xгааase zia hãa sa tsi q'ana hãa ke. ¹⁵ Cg'aré-q'ooa tsi koe tsi kò guu a tshoa-tshoa a ma tcom-tcomsa zi Tcgãya zi *Nqarim di zi* ma q'ana hãa khama, ncēe ko kgoana a qãè tc'ãean q'ãa di màa tsi zi, Jeso Krestem koe dtcòm a kgoaraèan di i. ¹⁶ Wèés Tcgãya sa Nqarim koe guua hãa, a xгаа-xgaan hěé, naka dqàèkuan hěé, naka tchàno-tchanokuan hěé, naka tchànoan ka xгаа-xgaan hěéthěé di tsééan úú; ¹⁷ nxãasegam gha Nqarim dim khóè ba tc'ãòa hãa xгаа-xгааasean úú, a gha wèés tséés qãè sa kg'ónòsea máána hãa ka.

4

¹ Jeso Krestem ko kháóa hàà qhúí a X'aigam khama ma tc'ãà-cookg'ai nem gha kg'õèa ne hěé naka x'ooa ne hěéthěé bóò q'oo a xgàra. Nqari ba hěé naka Jeso Kreste ba hěéthěé tsara cookg'ai koer ko ncēm x'àè ba máà tsi: ² Nqarim dim kg'ui ba méé tsi xгаа-xгаа, naka tsia qgóóa qari me, x'aè zia ga qãè zia kana zia ga x'aè zi tshúú zi i igaba, naka khòè ne tchàno-tchano, naka *qaase i ko koe* dqàè ne, naka korè ne. Wèé x'aè ka méé tsi qáò tcáoan cgoa xгаа-xгаа ne. ³ X'aè ba gha hàà, khòè ne cuiskaga qãè xгаа-xgaan komsana tite ba, igaba ne gha gane ko tc'ěe zi xùriate, a ne a gha kái xгаа-xгаа-kg'aoan qaara mááse, ncēe gha ēe ne gane kóm kg'oana hãa sa birí ne e. ⁴ Tseeguan ne gha táá komsana, a gha huwan koe tòóse. ⁵ Igaba méé tsi tsáá wées téé-q'ooos koe qgóóse, naka tsia xháé zi koe qarika téé, naka tséé-kg'aom qãè tchõàn di ba kúrú, naka tsaris tséés Nqarim di sa qãése kúrú.

Paulom dis téé-q'oo sa (4:6-22)

⁶ X'aè ba hààraa kg'õèa te ko kg'áàèkos dàòamáákus khama ma ntcãàè ba, me ncēes kg'õès koer gha guu a xgoaba dim x'aè ba tí koe hààraa. ⁷ Qãès ncõo sar x'ãà hãa, a qarò sa xg'ara-xg'ara hãa, a ra a dtcòm sa qgóóa qaria hãa. ⁸ Ncēe koe guus kar tààa ra hãa dis cábá sa tòóa mááèa, tchànos kg'õè sar kg'õèa hãa khama. X'aigam tchànoan dim Xgàra-kg'ao ba gha *Jesom ko hààm* cáim ka máà te si; igabagam tí cúí ra máà sia hãa tite, a gha wèé ne ēe qhúím gha ka hãa a ko ncàmkuwan cgoa qaa Me ne thěé máà si.

⁹⁻¹⁰ Demase ba aagu tea, ncēm nqõóm *di karea*

nem ncàma hãa khama, a ba a Tesalonika koe qõòà. Me Kersekene ba Galatia koe qõòà, me Tito ba Dalemata koe qõòà, ke méé tsi qarika kúrú naka qháése hàà cgae te. ¹¹ Me Lukam cúí ba tíí cgoa hãa. Mareko ba méé tsi qaa naka hàà cgoa, tiris tséés koem hùian úúa hãa ke. ¹² Tigiko bar Efeso koe tsééa úúa. ¹³ Hàà tsi kòò ne, Teroa koer Karepom koe qaùà hãam qgáím cgoa hàà, Tcgãya zi hēéthēé e, kái-kg'aise khòò cgoa kúrúèa hãa zi.

¹⁴ Aleksanterem qano tséé-kg'ao ba ãem kúrú cgae tea hãa cg'ãèan ka kaisase thòò-xamkagu tea. Kúrúbaa zi tséé zi domkam gha X'aiga ba xgàra me. ¹⁵ Tsáá igaba méé tsi thēé q'ãa mea hãa, kaisasem ko gaxae ko kg'ui gúúan ntcoé ke.

¹⁶ Tc'ãà dim cáím kg'uiar ko máásem ka i kò táá cúí khòè ga tcàà dòm q'oo te, igaba ne kò wèéa ne ga aagu te. Nqari ba méém táá chìbi bóò ne guu. ¹⁷ Igabagam kò Nqari ba téé dxùukg'ai te, a qarian máà te, nxãasegam gha Gam dim kg'ui ba tíí koe guu a qãèse nxàèè ka, tãá zi qhàò zi di ne wèé ne gha qãèse kóm me ka. Ra kò gàman kg'ám-q'oo koe kgoaraè. ¹⁸ Me gha X'aiga ba wèé zi tséé zi cg'ãè zi koe kgoara te, a gha kgoarasease nqarikg'ai di x'aian gam di koe úú te. Chòò tamase méém dqoròmè. Amen.

¹⁹ Tsgámkagu Perisila khara Akila khara, naka Onesiforom dis x'áé-q'ooos di ne hēéthēé e. ²⁰ Eraseto ba kò Korinta koe qaù, ra kò Terofimo ba Mileto koe qaù, tsàam kò ko khama. ²¹ Kúrú méé tsi qarika naka ncēe ko hààs saos cookg'ai koe hàà.

Ebolo ba hēé, naka Putenese ba hēé, Lino ba hēé, Kelaudia sa hēé, naka tsáá qõe ga xu wèé xu

hěéthěéa ko tsgám tsi.

²² X'aiga ba méém tsarim tc'ěem cgoa hãa.
Cgómkuan méé i gatu cgoa hãa.

Kabas Qae-xg'ae sa
The New Testament in the Naro language of Botswana
copyright © 2012 The Bible Society of Botswana

Language: Naro

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-08-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

d01ddea0-c0e8-5bc4-86fa-b235639fa99b